

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-166.2026.16>

УДК 378.091.3:159.9:[811.111:004.9]

Слабко Володимир Миколайович,

*доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

<https://orcid.org/0000-0002-5175-3104>,

e-mail v.m.slabko@npu.edu.ua

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано проблему підготовки майбутніх фахівців психологічного профілю до ефективного іноземного професійного спілкування, що реалізується в умовах сучасного інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти. Висвітлено, що володіння іноземною мовою є не просто додатковою навичкою, а критичною потребою для доступу до передових наукових знань, результатів найновіших досліджень, автентичних методик та парадигм, які продукуються поза межами національного мовного простору. Мова розглядається як потужний інструмент професійного зростання, засіб подолання комунікативних бар'єрів, шлях до глибшого розуміння культурного різноманіття та фундаментальна умова успішної інтеграції вітчизняних спеціалістів у науковий простір.

Особливу увагу приділено розкриттю ролі інформаційно-освітнього середовища ЗВО, яке охарактеризовано як складну, динамічну екосистему, яке цілеспрямовано створює реальні можливості для активної міжкультурної та професійної взаємодії. Показано, що ІОС забезпечує оперативний доступ до колосального масиву фахових матеріалів, мультимедійного контенту, а також використовує комунікаційний потенціал онлайн-платформ для дискусій та спільних проєктів. Середовище сприяє індивідуалізації навчання, дозволяючи студентам працювати у власному темпі, глибоко опрацювати термінологію та виконувати практико-орієнтовані професійні завдання.

Описано та систематизовано комплексні стратегії формування іноземної професійної компетентності майбутніх психологів, які базуються на поєднанні лінгвістичної, фахової та соціокультурної складових. Ключовими елементами визначено глибоку інтеграцію іноземної мови в освітній процес з психології, систематичне опрацювання автентичних текстів, проведення рольових ігор та симуляцій професійних ситуацій, а також використання засобів ІКТ, онлайн-платформ та мобільних додатків.

Зроблено висновок, що ефективне формування цієї компетентності розширює індивідуальні кар'єрні горизонти фахівців, надає можливості для міжнародної мобільності, сприяє інтеграції у світовий науковий простір. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку конкретних програм та навчальних матеріалів на психологічну тематику іноземними мовами.

Ключові слова: *майбутні психологи, іноземна професійна компетентність, іноземне професійне спілкування, інформаційно-освітнє середовище, заклади вищої освіти, міжкультурна комунікація.*

У сучасному світі, що характеризується стрімкими процесами глобалізації, інтеграції та цифровізації, вища освіта стикається з новими викликами, які

вимагають переосмислення підходів до професійної підготовки фахівців. Для майбутніх психологів, чия діяльність за своєю суттю є комунікативною та спрямованою на розуміння людської психіки в усьому її різноманітті, здатність до ефективної міжкультурної та іншомовної комунікації стає не просто конкурентною перевагою, а імперативом професійної компетентності. Це обумовлено не лише потребою в академічній мобільності чи участі в міжнародних заходах, але й, насамперед, необхідністю доступу до передових наукових знань, які здебільшого продукуються та поширюються англійською мовою. Мова в цьому контексті виступає не як самоціль, а як потужний інструмент професійного зростання, засіб інтеграції у світову наукову спільноту та шлях до глибшого розуміння культурного різноманіття, яке є невід'ємною частиною психологічної практики.

Обмеженість мовними бар'єрами звужує професійний горизонт фахівця, позбавляючи його можливості ознайомлюватися з найновішими дослідженнями, методиками та парадигмами, що розвиваються поза межами його мовного простору. У цьому зв'язку заклади вищої освіти (ЗВО) мають трансформувати підходи до підготовки майбутніх психологів, створюючи цілісне інформаційно-освітнє середовище, яке б не лише надавало мовні знання, але й формувало комунікативні навички у професійному контексті. Ефективна підготовка майбутніх психологів до іншомовного спілкування в такому середовищі потребує системного підходу, що об'єднує лінгвістичну, професійну та соціокультурну складові, а також використання інноваційних методів та технологій навчання. Розгляд цих аспектів, висвітлення значення іншомовної компетентності для психолога, аналіз ролі інформаційно-освітнього середовища ЗВО та розробка відповідних стратегій підготовки є ключовими завданнями цієї статті.

Проблема підготовки майбутніх психологів до іншомовного професійного спілкування є комплексною, тому її розв'язанням займалися вчені із різних галузей знань – педагогіки, психології, лінгводидактики. Так, О. Б. Бігич [1] досліджувала питання академічного співавторства та прийомів навчання іншомовного письма у вищій школі; В. О. Денисюк [2] аналізував вікові та когнітивні аспекти розвитку іншомовної аудитивної компетентності в дорослих; С. Ю. Ніколаєва [6] є провідним фахівцем у галузі лінгводидактики та методики викладання іноземних мов у ЗВО; Є. О. Іванов [4] здійснив контент-аналіз тлумачення іншомовної компетентності в психолого-педагогічній літературі. Психолінгвістичний аспект навчання відображено в роботах Т. О. Лелеки [5] та А. Л. Фрумкіної [9]. Питання навчально-методичного забезпечення іншомовної підготовки психологів розкрито у працях С. П. Замахіна [3], Л. В. Тороповської та Т. М. Панової [8], С. І. Одарчук та Н. А. Одарчук [7]. Зарубіжні дослідники, зокрема D. H.ymes [10], зробили значний внесок у розробку концепцій комунікативної компетентності та міжкультурної комунікації, релевантних для підготовки психологів.

Мета статті – розкрити значення іншомовної компетентності для майбутніх психологів, охарактеризувати роль інформаційно-освітнього

середовища закладу вищої освіти у формуванні іншомовної професійної компетентності та визначити ефективні стратегії підготовки майбутніх психологів до іншомовного професійного спілкування.

Значення іншомовного професійного спілкування для сучасних психологів виходить далеко за межі простого доступу до інформації чи участі у заходах. Воно стає невід'ємним елементом формування повноцінної професійної ідентичності та інтеграції в глобальний науковий і практичний простір. Це не лише можливість читати закордонну наукову літературу, а й спроможність критично аналізувати та глибоко розуміти методологічне різноманіття, яке часто залишається спрощеним або спотвореним у перекладах. Володіння мовою, наприклад, англійською як мовою міжнародної психологічної науки, дозволяє фахівцю бути в курсі найактуальніших досліджень, дискусій та парадигм у реальному часі, сприяючи впровадженню найбільш доказових методів та розширюючи базу знань далеко за межі національних академічних кіл.

Подібним чином, активна участь у міжнародних конференціях та проектах стає не просто можливістю презентувати власні напрацювання, а й майданчиком для спонтанних та глибоких професійних обговорень, якісної наукової комунікації, спільної розробки дослідницьких дизайнів та навіть пошуку менторів чи партнерів для міжнародних грантів. Безпосереднє іншомовне спілкування усуває бар'єри для такого роду взаємодії, значно прискорюючи обмін знаннями та інтеграцію українських психологів у світову спільноту. Більше того, робота з іноземними клієнтами передбачає глибинне розуміння крос-культурних відмінностей, які часто закодовані в мові та її нюансах. Іншомовна професійна компетенція, посилена культурною чутливістю, дозволяє психологу ефективно працювати не тільки з іноземцями всередині країни, але й брати участь у міжнародних гуманітарних місіях, розробляти та адаптувати психологічні інтервенції для біженців чи міжнародних студентів, а також брати участь у телепсихологічних програмах, що перетинають кордони.

Додатковим, але важливим аспектом є можливість досягнути оригінальні тексти психологічних теорій, що дозволяє уникнути спрощень, притаманних перекладам, та глибоше зрозуміти тонкі концептуальні відмінності або філософські підвалини, закладені авторами у специфічні терміни та конструкції, наприклад, у німецькій, французькій чи англійській мовах. Отже, володіння іноземними мовами для сучасного психолога є фундаментальною умовою професійної реалізації, яка забезпечує активну, впливову та глибоку участь у глобальному науковому і практичному ландшафті.

Значення інформаційно-освітнього середовища (ІОС) закладу вищої освіти як потужного чинника формування іншомовної професійної компетентності майбутніх психологів є багатограним та фундаментальним. Це середовище являє собою не просто сукупність технічних засобів та інформаційних ресурсів, а складну, інтегровану екосистему, яка цілеспрямовано занурює здобувачів у професійний контекст, насичений

іншомовними елементами. Ключовим аспектом тут є забезпечення безперешкодного та оперативного доступу до колосального масиву автентичних професійних матеріалів, переважно англійською мовою, яка є домінантною у світовій психологічній науці. Завдяки електронним бібліотекам, доступу до провідних міжнародних наукометричних баз даних (PsycINFO, Scopus, Web of Science) та онлайн-ресурсам, майбутні психологи можуть ознайомлюватися з найактуальнішими дослідженнями, теоріями та методиками безпосередньо в оригіналі.

Однак інформаційно-освітнє середовище активно використовує мультимедіа ресурси – відеолекції провідних світових експертів, записи міжнародних конференцій, симуляції клінічних інтерв'ю чи тренінгів. Такий контент не лише покращує навички аудіювання фахової мови, а й надає реальні зразки професійної комунікації в різноманітних контекстах, що сприяє моделюванню власної мовленнєвої поведінки. Важливою складовою є також комунікаційний потенціал середовища. Використання онлайн-платформ (Zoom, Moodle) для дискусій, вебінарів та спільних проєктів надає можливість здобувачам взаємодіяти не лише між собою, а й потенційно з іноземними колегами чи студентами інших закладів освіти, що створює умови для реальної практики професійного спілкування, обміну досвідом та, що критично важливо для психологів, розвитку міжкультурної компетентності.

Нарешті, інформаційно-освітнє середовище сприяє індивідуалізації навчання та активному, практико-орієнтованому застосуванню мовних навичок. Цифрові інструменти дозволяють кожному студенту працювати у власному темпі, глибоко опрацьовувати термінологію в межах своїх професійних інтересів (наприклад, клінічна психологія, когнітивістика тощо), багаторазово переглядати складний матеріал та виконувати інтерактивні вправи. Мова вивчається не відірвано, а через виконання конкретних професійних завдань: пошук та аналіз літератури для курсової роботи, підготовка презентації іноземною мовою за результатами дослідження, участь у професійних онлайн-обговореннях. Таким чином, інформаційно-освітнє середовище виступає не просто джерелом інформації, а динамічним, стимулюючим середовищем, яке всебічно розвиває іншомовну професійну компетентність майбутніх психологів.

Ефективна підготовка майбутніх психологів до іншомовного професійного спілкування в інформаційно-освітньому середовищі вишу вимагає впровадження комплексних стратегій, які органічно поєднують лінгвістичну, професійну та соціокультурну складові. Ключовим елементом є глибока інтеграція іноземної мови безпосередньо в освітній процес з психології, а це передбачає не лише вивчення фахової термінології, а й систематичне опрацювання автентичних наукових текстів, виконання професійно-орієнтованих завдань, проведення рольових ігор та симуляцій професійних ситуацій іноземною мовою. Окрім суто мовних навичок, критично важливим є розвиток крос-культурної та міжкультурної компетентності. Майбутні психологи повинні розуміти культурні нюанси у сприйнятті психічного здоров'я, вираженні

емоцій, ставленні до терапії та невербальній комунікації. Широке використання сучасних інформаційно-освітніх технологій, онлайн-платформ (Google Classroom), мультимедійних ресурсів, мобільних додатків дає змогу забезпечити індивідуалізацію навчання, безперервну практику та можливість взаємодії з носіями мови. Важливим є також створення стимулюючого іншомовного середовища в самому закладі вищої освіти через організацію мовних клубів, тематичних вечорів, зустрічей з носіями мови та участь у міжнародних проектах. Нарешті, ключовим фактором успіху є формування стійкої мотивації здобувачів освіти, заснованої на усвідомленні практичної цінності іншомовної компетентності для доступу до передових знань, професійного зростання та міжнародної мобільності.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Узагальнюючи вищевикладене, слід підкреслити, що підготовка майбутніх психологів до іншомовного професійного спілкування в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО є не просто актуальним завданням, а критичною потребою сучасності, яка виходить далеко за рамки традиційного вивчення мови, трансформуючись у формування цілісної іншомовної професійної компетентності, що інтегрує лінгвістичні знання, фахові навички та соціокультурну чутливість. Цей процес вимагає системного підходу, де іноземна мова стає невід'ємною частиною професійної підготовки, а освітнє середовище – динамічною екосистемою, що забезпечує автентичний доступ, реальну комунікацію та індивідуалізований розвиток.

Ефективна підготовка майбутніх психологів до іншомовного спілкування не лише розширює їхні індивідуальні кар'єрні горизонти та можливості для міжнародної мобільності, але й має системний вплив на розвиток вітчизняної психології, сприяючи інтеграції української психологічної науки у світовий науковий простір та підвищенню якості надання психологічної допомоги населенню.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку конкретних програм та навчальних матеріалів на психологічну тематику іноземними мовами, дослідження ефективності використання інноваційних методів та технологій в іншомовній підготовці, а також вивчення впливу іншомовної компетентності на професійну самореалізацію майбутніх психологів.

Використана література:

1. Бігич О. Б. Академічне співавторство: аналітичний огляд прийомів і засобів навчання іншомовного письма. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*. 2020. Вип. 32. С. 167-172. DOI : <https://doi.org/10.32589/2412-9283.32.2020.207778>.
2. Денисюк В. О. Вікові та когнітивні аспекти розвитку іншомовної аудитивної компетентності в дорослих. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*. 2025. Вип. 42. С. 36-44. DOI : <https://doi.org/10.32589/2412-9283.42.2025.334887>.
3. Замахіна С. П. Вітчизняний досвід професійної підготовки майбутніх психологів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. Вип. 15. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.14958040>. URL : <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/701>.

4. Іванов Є. О. Контент-аналіз тлумачення іншомовної компетентності в психолого-педагогічній літературі. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2023. № 22. С. 34-44. DOI : <https://doi.org/10.18372/2411-264X.22.17602>.
5. Лелека Т. О. (укл.) Психолінгвістика : навчально-методичний посібник. Кропивницький, 2022. 121 с.
6. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.
7. Одарчук С. І., Одарчук Н. А. Англійська мова для психологів. English for Psychologists. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за спеціальністю «Психологія» Київ : МАУП, 2006. 200 с.
8. Тороповська Л. В., Панова Т. М. Англійська мова для психологів : навчальний посібник. Харків : НУЦЗУ, 2014. 202 с.
9. Фрумкіна А. Л. Психолінгвістика: концепти, мовлення, особистість : навч. посіб. для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти. Одеса, 2025. 137 с. DOI : <https://doi.org/10.32837/11300.29516>.
10. Hymes D. H. On Communicative Competence. In: J. B. Pride and J. Holmes (eds) *Sociolinguistics. Selected Readings*. Harmondsworth : Penguin Books, 1972. P. 269-293.

References:

1. Bilych O. B. (2020). Akademichne spivavtorstvo: analitychnyi ohliad pryiomiv i zasobiv navchannia inshomovnoho pysma [Academic co-authorship: An analytical review of techniques and tools for teaching foreign language writing]. *Visnyk KNLU. Seriya Pedagogika ta psikhologhiia*. № 32. S. 167-172. DOI : <https://doi.org/10.32589/2412-9283.32.2020.207778> [in Ukrainian].
2. Denysiuk V. O. (2025). Vikovi ta kohnityvni aspekty rozvytku inshomovnoi audytyvnoi kompetentnosti v doroslykh [Age and cognitive aspects of the development of foreign language listening competence in adults]. *Visnyk KNLU. Seriya Pedagogika ta psikhologhiia*. № 42. S. 36-44. DOI : <https://doi.org/10.32589/2412-9283.42.2025.334887> [in Ukrainian].
3. Zamakhina S. P. (2025). Vitshyzniani dosvid profesiinoi pidgotovky maibutnikh psikhologiv [Domestic experience of professional training of future psychologists]. *Pedagogichna Akademiia: naukovyi zapysky*. № 15. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.14958040>. URL : <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/701>. [in Ukrainian].
4. Ivanov Ye. O. (2023). Kontent-analiz tлумachennia inshomovnoi kompetentnosti v psikhologo-pedahohichnii literaturi [Content analysis of the interpretation of foreign language competence in psychological and pedagogical literature]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Pedagogika. Psikhologhiia*. № 22. S. 34-44. DOI : <https://doi.org/10.18372/2411-264X.22.17602> [in Ukrainian].
5. Leleka T. O. (Ed.). (2022). *Psikholinhvistyka : navchalno-metodychnyi posibnyk* [Psycholinguistics : a teaching and methodological manual]. Kropyvnytskyi. 121 s. [in Ukrainian].
6. Nikolaieva S. Yu. (2008). *Osnovy suchasnoi metodyky vykladannia inozemnykh mov (skhemy i tablytsi) : navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of modern methods of teaching foreign languages (schemes and tables) : a study guide]. Kyiv : Lenvit. 285 s. [in Ukrainian].
7. Odarchuk S. I., Odarchuk N. A. (2006). *Anhliiska mova dlia psikhologiv. English for Psychologists* [English for psychologists]. Kyiv : MAUP. 200 s. [in Ukrainian].
8. Toropovska L. V., Panova T. M. (2014). *Anhliiska mova dlia psikhologiv* [English for psychologists] : navchalnyi posibnyk. Kharkiv : NUTSZU. 202 s. [in Ukrainian].
9. Frumkina A. L. (2025). *Psikholinhvistyka: kontsepty, movlennia, osobystist* [Psycholinguistics: Concepts, speech, personality] : navch. posib. dlia zdobuvachiv druhoho (mahister.) rivnia vyshchoi osvity. Odesa. 137 s. DOI : <https://doi.org/10.32837/11300.29516> [in Ukrainian].
10. Hymes D. H. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics: Selected readings*. Harmondsworth : Penguin Books. S. 269-293. [In English].

V. Slabko. Preparation of future psychologists for foreign language professional communication in the information and educational environment of a higher education institution.

This paper analyses the issue of preparing future psychology graduates for effective professional communication in a foreign language, as implemented within the modern information and educational

environment of a higher education institution. It is highlighted that proficiency in a foreign language is not merely an additional skill, but a critical requirement for accessing cutting-edge scientific knowledge, the latest research findings, and authentic methodologies and paradigms produced outside the national linguistic sphere. Language is viewed as a powerful tool for professional growth, a means of overcoming communication barriers, a path to a deeper understanding of cultural diversity, and a fundamental condition for the successful integration of domestic specialists into the scientific community.

Particular attention is paid to exploring the role of the information and educational environment of higher education institutions, which is characterised as a complex, dynamic ecosystem that purposefully creates real opportunities for active intercultural and professional interaction. It is demonstrated that the I&E environment provides rapid access to a vast array of specialist materials and multimedia content, whilst also utilising the communication potential of online platforms for discussions and collaborative projects. The environment promotes personalised learning, allowing students to work at their own pace, study terminology in depth, and complete practice-oriented professional tasks.

Comprehensive strategies for developing the foreign-language professional competence of future psychologists, based on a combination of linguistic, professional and sociocultural components, are described and systematised. The key elements identified are the deep integration of a foreign language into the psychology curriculum, the systematic study of authentic texts, the use of role-plays and simulations of professional situations, as well as the use of ICT tools, online platforms and mobile applications.

It is concluded that the effective development of this competence broadens the individual career horizons of specialists, provides opportunities for international mobility, and facilitates integration into the global scientific community. Further research could focus on the development of specific programmes and teaching materials on psychological topics in foreign languages.

Keywords: *future psychologists, foreign language professional competence, foreign language professional communication, information and educational environment, higher education institutions, intercultural communication.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 11.02.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.02.2026

Дата публікації: 19.03.2026